

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม
  - 1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
  - 1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม
  - 1.3 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 2.1 ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 2.2 ความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 2.3 องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 3.1 การบริหารวิชาการ
  - 3.2 การบริหารงบประมาณ
  - 3.3 การบริหารงานบุคคล
  - 3.4 การบริหารทั่วไป
4. นโยบายการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยต่างประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยในประเทศ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

สถิต เชาวดี (2551 : 26) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิก ผู้ร่วมงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดบทบาทของบุคคลในการปฏิบัติงานรวมถึงการสร้าง ความผูกพันระหว่างสมาชิก ผลสุดท้ายคือความสำเร็จขององค์การ

จิราพร สร้างอำไพ (2554 : 39) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการ ตั้งแต่การเริ่มคิด เริ่มวางแผน เริ่มปฏิบัติการ รวมทั้งร่วมติดตามและประเมินผลซึ่งผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายนั้น ๆ

พิชณาต เพชรนำชม (2554 : 22) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การมุ่งเน้นการบริหารซึ่งเกิดขึ้นโดยคนที่ผู้บริหาร ผู้ได้บังคับบัญชา ชุมชน สังคม องค์กรเอกชน องค์กรภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมภาคภูมิใจ ผู้บริหารให้การสนับสนุนร่วมมือยิ่งเพิ่มพูนอำนาจและความศรัทธาแก่ผู้ได้บังคับบัญชา เพราะต้องทำงานเป็นทีม และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมประเมินผลได้แสดงความคิดเห็น จะได้ตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาได้มากที่สุด

บริมาศ กัลยา (2556 : 20) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์กร

ชำนาญ อุคมนิวิ (2558 : 19) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของงาน หรือองค์กร โดยปราศจากการบังคับ

สุชตา แดงสุวรรณ (2558 : 21) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม ในการจัดการศึกษาตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้การจัดการศึกษานั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

ไพโรจิตร์ อักษร (2560 : 19) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การบริหารที่ระดมความคิด ระดมความรู้ ระดมความต้องการ และระดมความรับผิดชอบร่วมกัน ในการบริหาร การจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามนโยบายและความต้องการของทุกฝ่ายเกิดความภาคภูมิใจในผลแห่งความสำเร็จร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมในลักษณะร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือต่อชุมชน การมีส่วนร่วม

ร่วมในการบริหารสถานศึกษาจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการของสถานศึกษามีบทบาทอย่างเต็มที่ตั้งแต่คิดค้นปัญหา วางแผนปฏิบัติงาน กำกับดูแลตลอดจนประเมินผลติดตามงานอย่างมีสำนึกรับผิดชอบตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

อแลสตาร์ (Alastair. 1982 : 18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดสินใจ ว่าอะไรควรทำ และทำอย่างไร ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

กุस्ताโว (Gustavo. 1992 : 4) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมมีความชัดเจนและถึกลงไปกว่าการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เมื่อการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคล หรือการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิก ผู้ร่วมงานและประชาชนทุกภาคส่วนหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการเข้ามาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนิน ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ตลอดจนทั้งร่วมประเมินผลในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้มีส่วนร่วมทุกคนย่อมยินดีแก้ไขปรับปรุงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น และยอมภาคภูมิใจในผลสำเร็จแห่งการดำเนินการนั้น ๆ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

รอมือลี ซอดีมาเอ (2552 : 22) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะในช่วงการปฏิรูปการศึกษา หลักสำคัญที่จะต้องยึดเป็นแนวปฏิบัติ คือหลักของการมีส่วนร่วมของประชาชน ความเห็นชอบ การยอมรับของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ร่วมงาน ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นทำให้เกิดการร่วมมือร่วมใจ และมีจิตสำนึกในอันที่จะพัฒนาการศึกษา พัฒนาโรงเรียน พัฒนาท้องถิ่น และประเทศชาติต่อไป

ครารูธ หงษ์วิเศษ (2553 : 24) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นการสร้างการยอมรับ ยกย่อง และปรับเปลี่ยนทัศนคติของชุมชนได้ ซึ่งในการพัฒนางานใด ๆ ก็ตามถ้าขาดการมีส่วนร่วมแล้ว กิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ ไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษายังช่วยลดช่องว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อีกด้วย

ธีรภัทร ศรีบุญเรือง (2554 : 12) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการทำงาน จะทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับงานหรือองค์กร ความรู้สึกผูกพันเกี่ยวข้องที่ว่านี้หากมีการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันแล้ว จะเป็นผลให้เกิดข้อผูกมัดหรือสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน ทำให้เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กร มีความรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จึงเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมนอกจากจะมีความสำคัญในด้านประสิทธิภาพในการทำงานแล้ว ยังสามารถสนองความรักความผูกพันต่อองค์กรได้เป็นอย่างดี

ปัญญา ธิมาชัย (2556 : 12) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการบริหารให้ความสำคัญหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด ซึ่งจากหลักการดังกล่าวทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะเป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่ารูปแบบการจัดการศึกษาอื่นที่ผ่านมา

สุชดา แดงสุวรรณ (2558 : 22) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการเสริมสร้างชุมชน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามีความสำคัญเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลให้เกิดพลังการต่อรอง ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ด้านต่าง ๆ และให้ชุมชนทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับวิถีการพัฒนาดตนเอง

ฮอดจ์กินสัน (Hodgkinson. 1991 : 94) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นการแสดงความคิดเห็นความรู้สึกหรือความปรารถนาของกลุ่มบุคคลโดย มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม และสร้างคุณประโยชน์เพื่อสังคม

สตีล และ โปร์เตอร์ (Steers and Porter. 1991 : 3) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ขององค์กรหรือสังคม

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นมากที่สุด เป็นการสร้างความภาคภูมิใจ สร้างความรักความผูกพัน ความสามัคคี ให้กับผู้มีส่วนร่วมทุกคน การมีส่วนร่วมย่อมมีผลดี มากกว่าผลเสีย

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ธีรภัทร ศรีบุญเรือง (2554 : 15) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารที่สร้างความสัมพันธ์ในการทำงานที่ดี ให้โอกาสได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบปรับปรุง เปลี่ยนแปลงคุณภาพ เกิดประโยชน์กับงาน มีวิธีการและรูปแบบ 4 รูปแบบ คือ ปรีกษาหารือในรูปแบบคณะกรรมการ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานวิเคราะห์ปัญหา โดยตรวจสอบการทำงานแบบ PDCA ระบบข้อเสนอแนะ มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน และการส่งเสริมให้

ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการเข้ามามีความผูกพันกันและพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน และได้สรุปรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. การปรึกษาหารือ เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ในรูปแบบของคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน คณะกรรมการเฉพาะกิจหรือคณะกรรมการที่เรียกชื่ออย่างอื่น รูปแบบนี้เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการ ด้วยระบบการปรึกษาหารือนี้เหมาะสมสำหรับใช้กับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไป โดยการมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะทำงาน ประธานโครงการ ประธานคณะกรรมการหรือกรรมการ เป็นต้น

2. กลุ่มคุณภาพ เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปของกลุ่มบุคคล 3 - 10 คน ที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน รูปแบบกลุ่มคุณภาพนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติหรือระดับหัวหน้า เพราะเป็นการฝึกฝนและเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งมีกระบวนการในการบริหารกลุ่มสร้างคุณภาพ 4 ขั้นตอน คือ P (Plan) การวางแผน D (Do) การปฏิบัติ C (Check) การตรวจสอบ และ A (Action) การปรับปรุงแก้ไข หรือ PDCA นั่นเอง อย่างไรก็ตามระบบกลุ่มคุณภาพจะใช้ได้ผลดีก็ต่อเมื่อมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิค QC และการใช้กระบวนการกลุ่มให้แก่ผู้เกี่ยวข้องและที่สำคัญที่สุดคือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานต้องอยู่ในเกณฑ์สูง จึงจะสามารถนำระบบกลุ่มคุณภาพนี้มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. ระบบข้อเสนอแนะ เป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ได้ผลมากในทางปฏิบัติ โดยมีลักษณะที่แตกต่างจากข้อเสนอแนะที่มักพบเห็นทั่ว ๆ ไปที่มีลักษณะเป็นกล่อง หรือตู้รับฟังความคิดเห็นเท่านั้น กล่าวคือ รูปแบบนี้จะมีแบบฟอร์มข้อเสนอแนะให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกรอกตามแบบที่กำหนด เช่น ปัญหาที่พบคืออะไร สาเหตุของปัญหามาจากอะไร วิธีการแก้ปัญหามีอะไรบ้าง และผลที่คาดว่าจะได้รับนั้นเป็นอย่างไร สำหรับแบบฟอร์มที่กำหนดนี้อาจแตกต่างกันไปตามความต้องการของแต่ละหน่วยงาน แต่มีหลักการปฏิบัติเดียวกันคือ จะต้องมีการพิจารณาข้อเสนอแนะ มีหน้าที่ในการประเมินข้อเสนอแนะจากแบบฟอร์มต่าง ๆ นั้นว่าเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพียงใด ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมีมากน้อยแค่ไหนและสมควรดำเนินการตามข้อเสนอแนะหรือไม่ แล้วนำเสนอ ผู้มีอำนาจพิจารณาดำเนินการต่อไปและถ้าข้อเสนอแนะใดมีการนำไปปฏิบัติ ควรมีการประชาสัมพันธ์และพิจารณาให้ผลตอบแทนเป็น

รางวัลหรือผลตอบแทนอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานกำหนด ซึ่งรูปแบบนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ อาจจะเสนอความคิดเห็นคนเดียวหรือมากกว่าก็ได้ และได้ผลดีก็ต่อเมื่อ

3.1 นโยบาย เป้าหมายขององค์กรต้องชัดเจน

3.2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต้องอยู่ในระดับสูง การกำหนดผลตอบแทนที่จะให้ผู้เสนอความคิด จะต้องสร้างความรู้สึกรู้ค่าและมีผลทางจิตใจ

3.3 ระบบและขั้นตอนการพิจารณานั้นจะต้องรวดเร็ว มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแน่นอน ชัดเจน

3.4 ควรมีการประชุมสัมพันธ์ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการใช้แบบฟอร์มข้อเสนอแนะให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างไรก็ตาม แม้ว่ารูปแบบนี้จะช่วยให้ผู้บริหารได้ความคิดเห็นที่หลากหลายในการปฏิบัติหรือปรับปรุงงานก็ตาม อุปสรรคที่สำคัญของระบบข้อเสนอแนะ คือ การเขียน เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการเขียนในชุมชนชนบทมีความรู้ ระดับ ป.4 หรือ ป.6 อาจมีปัญหาในการเขียน ดังนั้นวิธีการแก้ที่ดีก็คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เสนอความคิดมานั่งคุยกัน ตัวต่อตัวหรือ ไปหาข้อมูลโดยการสอบถามหรือสัมภาษณ์โดยตรง

4. ระบบส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนเป็นเจ้าของกิจการ รูปแบบนี้พบมากในการบริหารกิจการของบริษัท หน่วยงานเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ โดยการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับมีส่วนเป็นเจ้าของกิจการด้วยการลงทุนซื้อหุ้นของบริษัทหรือบริษัทอาจจ่าย โบนัสส่วนหนึ่งเป็นทุนเรือนหุ้นในแต่ละปี จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกผูกพันในการปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นในรูปแบบนี้ผู้บริหารอาจนำมาประยุกต์ใช้โดยการสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายพึงพอใจที่จะมีส่วนร่วมให้มากที่สุด

ปัญญา ชิมัชย (2556 : 12-13) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมมี 4 รูปแบบ ดังนี้

1. แบบที่มีผู้บริหาร โรงเรียนเป็นหลัก เกิดจากแนวคิดในการกระจายอำนาจหน้าที่ในการบริหารการเงิน บุคลากรและวิชาการให้แก่ผู้บริหาร โรงเรียนเพื่อให้การบริหาร โรงเรียนมีประสิทธิภาพมากที่สุดในระยะแรก ๆ ผู้บริหารมักจะใช้วิธีขอคำปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการจากครู ผู้ปกครองนักเรียนหรือผู้แทนชุมชน ดังนั้นคณะกรรมการ โรงเรียนที่ตั้งขึ้นมักจะมีบทบาทสำคัญอยู่ที่การเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนนั่นเอง ผู้บริหาร โรงเรียนจะเป็นประธานและเจ้าหน้าที่เขตการศึกษาเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ส่วนคณะกรรมการอื่น ๆ มาจากการเลือกตั้งของกลุ่มบุคคลแต่ละประเภท ในการกำหนดนโยบายการวางแผน การหาแนวทาง

แก้ปัญหาและการดำเนินงานของโรงเรียน คณะกรรมการจะมีบทบาทในการร่วมเสนอความคิดเห็นแต่อำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

2. แบบที่มีครูเป็นหลัก การบริหารตามแนวนี้ตัวแทนคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียน การจัดคณะกรรมการแบบนี้เกิดจากแนวคิดที่ว่าครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ครูเป็นผู้ปฏิบัติจึงย่อมจะรับรู้ปัญหาทุกอย่างได้ดีกว่า และถ้ามีโอกาสตัดสินใจก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามจุดมากที่สุด

3. แบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก จุดประสงค์ของแบบการบริหารที่ควบคุมโดยชุมชน คือการเพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนและผู้ปกครองและเพื่อให้ผู้รับบริการการศึกษามีความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุดแนวคิดสำคัญก็คือหลักสูตรของโรงเรียนควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด คณะกรรมการโรงเรียนจึงมีสัดส่วนจำนวนตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

4. แบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก แนวคิดของคณะกรรมการโรงเรียนลักษณะนี้มีความเชื่อว่าทั้งครู และผู้ปกครอง ต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ครูจะได้รับการค่านิยมและความต้องการของผู้ปกครอง ในขณะที่เดียวกันผู้ปกครองก็มีโอกาสช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย สัดส่วนของผู้แทนครูและผู้แทนจากผู้ปกครองหรือชุมชน จะมีเท่า ๆ กันในคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์ (2557 : 11) กล่าวว่า รูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สุรชาติ เอี่ยมสำอางค์ (2558 : 15) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับสภาพของกลุ่มบุคคลหรือกิจกรรมที่จะดำเนินงานให้เกิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือของหลายฝ่าย ร่วมกันจัดกิจกรรมหรือดำเนินการต่าง ๆ เพื่อเป้าหมายเดียวกัน และร่วมรับผิดชอบในทุกเหตุการณ์ของการทำงานนั้น ๆ

แคร์รี่ (Cary. 1976 : 144) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ คือ

1. เป็นสมาชิก
2. เป็นสมาชิกผู้เข้าร่วม
3. เป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน
4. เป็นกรรมการ
5. เป็นประธาน

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff. 1981 : 6) กล่าวว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบไปด้วยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ทางด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วยผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การปรึกษาหารือ เป็นการกระจายอำนาจลงสู่หน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กร โดยหัวหน้างาน ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการ มีบทบาทในการร่วมเสนอความคิดเห็น กำหนดนโยบาย วางแผน หาแนวทางการแก้ไขปัญหาและการดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้การกำกับดูแล ควบคุม และตัดสินใจขั้นสุดท้ายของผู้บริหารสูงสุด
2. กรรมการดำเนินงาน เป็นการบริหารตามแนวทางที่ผู้ปฏิบัติงานมีสัดส่วนมากในการวางแผน แก้ปัญหา และดำเนินงาน คณะกรรมการคือผู้ปฏิบัติงานที่รู้ปัญหาทุกอย่าง และสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดมากที่สุด
3. ระบบข้อเสนอแนะ เป็นรูปแบบการบริหารที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ ระบุปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ลักษณะที่พบเห็นโดยทั่วไปได้แก่ กล่องหรือตู้รับฟังความคิดเห็น ซึ่งต้องมีคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอแนะ ทำหน้าที่ประเมินความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และนำเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 51) ได้ให้ความหมายของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า หมายถึง องค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา ซึ่งในความแตกต่างและความหลากหลายของตัวองค์คณะบุคคลที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการทำให้เอื้อต่อการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยอาศัยความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในด้าน

ต่าง ๆ ของบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง เป็นผู้สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านคุณภาพการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทั้งในส่วนตัว คาดหวัง และสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นร่วมกับครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้แทนครู เป็นผู้ที่มีความชำนาญในสายวิชาชีพครู มีความสำคัญต่อการนำเสนอ ข้อมูลด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน รู้สภาพปัญหา และความต้องการ สนับสนุนช่วยเหลือ รวมทั้งการรายงานผลการจัดการศึกษา ผู้แทนองค์กรชุมชนเป็นผู้สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้

ฉันทมนต์ ชาญเชิงคำ (2556 : 5) ได้ให้ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ

รุ่งฤดี แคล้วคลาด (2557 : 10) ได้ให้ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา

ปราณีท หนน้ำ (2558 : 9) ได้ให้ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หมายถึง ประธานกรรมการ ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุและ/ผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้แทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พิกรี แก้วนวล (2560 : 8) ได้ให้ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หมายถึง คณะบุคคลที่ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ และให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา

อัจฉรา จงดี (2560 : 17) ได้ให้ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียกับการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความชำนาญในสายวิชาชีพครู

มีความสำคัญต่อการนำเสนอข้อมูลด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

สรุปได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลที่ถูกคัดเลือกและแต่งตั้งเพื่อมาทำงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด

ความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 22) ได้กำหนดความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนให้กับเด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ได้แก่ สนับสนุนการดำเนินงานในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขตบริการของสถานศึกษาประสานความร่วมมือ สร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไป และผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อให้เห็นความสำคัญในการสนับสนุนช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่ขาดแคลนหรือมีความสามารถพิเศษ เพื่อให้นักเรียนเรียนจบหลักสูตร และเกณฑ์เด็กเข้าเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาต้องตระหนัก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 42) ได้กำหนดความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการส่งเสริม สนับสนุนให้กับเด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐานรัฐธรรมนูญในปัจจุบันได้ให้หลักประกันกับประชาชนในด้านเสรีภาพในการศึกษาอบรม สิทธิในการศึกษาอบรมขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี โดยรัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและถือเป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องเข้ารับการศึกษอบรม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นผู้ มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนที่อยู่ในเขตบริการของสถานศึกษาให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับทุกคนตามมาตรฐาน

ไพโรจน์ ช่อผกา (2556 : 38) กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง เป็นการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการเป็นการบริหารโดยองค์คณะบุคคล ก็เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างรอบคอบ มีเหตุผล และยุติธรรมมากกว่าการบริหารงานโดยให้อำนาจอยู่กับบุคคลคนเดียว สามารถใช้อำนาจดวงดุลในการพิจารณาการแก้ปัญหา การเสนอแนะ อย่างหลากหลาย ก่อให้เกิดองค์กรที่เข้มแข็งมีพลังในการขับเคลื่อนงาน ทำให้การจัดการศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมายได้อย่างดีมีคุณภาพ

มนตรี ฝ่ายเดช (2556 : 36) กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีบทบาทหน้าที่ฐานะบุคคลที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายมาตรฐานการบริหารจัดการศึกษา ต้องมีความเต็มใจ กระตือรือร้น มีความรู้ความเข้าใจ พัฒนา

ตนเอง ในการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา เป็นความหวังของชุมชน และเป็นคณะบุคคลส่วนสำคัญ ในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศชาติให้ประสบผลสำเร็จ สูงสุด

อำพร พันธะไชย (2556 : 34) กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม จึงต้องอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขา หลากหลาย และเข้าใจการศึกษา มีความมุ่งมั่น มีเวลาที่จะอุทิศแรงกายแรงใจพัฒนาสถานศึกษาของ ชุมชนให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้ ชุมชน สังคมเข้มแข็ง และประเทศชาติก้าวหน้า

สุชตา แดงสุวรรณ (2558 : 26) กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสำคัญต่อการนำเสนอข้อมูลด้านกระบวนการเรียนรู้ สภาพปัญหา ความต้องการ และการ ขอบรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ เป็นผู้นำเสนอและเติมเต็มข้อมูลด้านคุณธรรม จริยธรรมตาม หลักธรรมของศาสนาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและมี การพัฒนาที่ยั่งยืน

อัจฉรา จงดี (2560 : 20) กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสำคัญใน การนำเสนอข้อมูล ด้านกระบวนการเรียนรู้ สภาพปัญหา การส่งเสริมสนับสนุนให้กับเด็กทุกคนใน เขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐานร่วมพัฒนาคุณภาพ แหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียน ร่วมพัฒนาศักยภาพของ โรงเรียน และร่วมติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานของโรงเรียน

สรุปได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากส่วนใหญ่มาจากบุคคลในชุมชน ที่มีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน และ เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มมาก ขึ้น และตรงตามความต้องการของคนในชุมชน

องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 52) ได้กำหนดไว้ว่า คณะกรรมการ การสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยบุคคล ดังนี้

1. ประธานกรรมการ (มาจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ)
2. กรรมการที่เป็นตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 1 คน
3. กรรมการที่เป็นผู้แทนครู จำนวน 1 คน
4. กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน
5. กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน

6. กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 1 คน
7. กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุและ/หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่
  - 7.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 1 รูป หรือ 1 คน
  - 7.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 2 รูป หรือ 2 คน หรือ 1 คน กับ 1 รูป
8. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
  - 8.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 1 คน
  - 8.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 6 คน
9. ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

พินชาต เพชรนำชม (2554 : 28) กล่าวว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวน 9 คน ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวน 15 คน

สุขดา แดงสุวรรณ (2558 : 27) กล่าวว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุ และหรือองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุหรือองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยให้มีประธานกรรมการ กรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ รวม 9 คน สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และ 15 คน สำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาด้านต่าง ๆ ดังนี้

การบริหารวิชาการ

ทิพยาภรณ์ เตียวเจริญ (2555 : 15) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นการบริหารงานกิจกรรมทุกอย่างภายในสถานศึกษา การเรียนการสอนของผู้เรียนที่เกี่ยวกับหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล สื่อการเรียนการสอน การประกันคุณภาพ การวิจัย เพื่อส่งเสริมปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556 : 41) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหาร วิชาการ ดังนี้

1. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร ท้องถิ่น

2. การวางแผนงานด้านวิชาการ

3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

8. การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

9. การนิเทศการศึกษา

10. การแนะแนว

11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา

12. การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น

14. การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถานที่จัดการศึกษา

15. การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา

16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนใช้ในสถานศึกษา

17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์ (2557 : 21) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นกระบวนการหรือ กิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน การจัดการบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมงานด้านวิชาการตลอดจนการประเมินผลการสอนให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

วรรณภา ลำลี (2558 : 19) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นการดำเนินงานทุกชนิดของ สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อพัฒนาปรับปรุง และส่งเสริมการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

อรุณี ทองนพคุณ (2558 : 23) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นกระบวนการบริหารงาน ในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน งานด้าน วัสดุ สื่อการเรียนการสอน งานวัดผลประเมินผล งานนิเทศ งานประชุมบรมทางวิชาการ เพื่อให้เกิด

ประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา หรือกิจการทุกอย่างภายในสถานศึกษาที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

อัจฉรา จงดี (2560 : 21) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้อุ้มงจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและระบบการเรียนรู้อสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

กอร์ดัน (Gorton. 1983 : 158 - 164) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นการดำเนินการกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งได้แก่ งานด้านหลักสูตร การจัดแผนการเรียน การจัดทำตารางการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาระบบการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ การวัดผล และประเมินผล รวมถึงการนิเทศการสอน

โบแชมปี (Beauchamp. 1985 : 73) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้ได้ผลดี ให้เหมาะสมกับเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารวิชาการ เป็นการพัฒนาผู้เรียนด้านการเรียนการสอน โดยดำเนินการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณภาพและมาตรฐานตามดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและระบบการเรียนรู้อ มีการปรับปรุงแก้ไข พัฒนา ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา โดยมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

การบริหารงบประมาณ

พิชญ์นิณี โฉมอัมฤทธิ (2553 : 33) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารและหน่วยงาน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดำเนินการอย่างมีระบบในการใช้จ่ายเงินหรือก่อนนี้ผูกพันให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพประเทของงบประมาณของสถานศึกษา

พัชรินทร์ จันทร์กระจ่าง (2554 : 13) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นแผนงานหรือแนวทางในการดำเนินงานการประมาณการใช้จ่ายในระยะเวลาหนึ่งหรือตามวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556 : 59) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงบประมาณ ดังนี้

1. การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตรง
3. การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
4. การขอ โอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
5. การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
6. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
7. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
8. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
9. การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
10. การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
11. การวางแผนพัสดุ
12. การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
13. การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
14. การจัดหาพัสดุ
15. การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ
16. การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
17. การเบิกเงินจากคลัง
18. การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
19. การนำเงินส่งคลัง
20. การจัดทำบัญชีการเงิน
21. การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
22. การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

กรมสันต์ ไทวะกิริติ (2557 : 20) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการกำหนดแผนการใช้จ่ายหรืองบประมาณการรับรายจ่ายล่วงหน้า ซึ่งแสดงในรูปตัวเงินมีระยะเวลากำหนดที่แน่นอน

ซึ่งแผนนี้จะรวมถึงการประมาณการบริการกิจกรรม โครงการ และค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุตามแผน หรือวัตถุประสงค์ในระยะเวลาหนึ่ง

มยุรี กลัปสุข (2557 : 13-14) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนในการบริหารงบประมาณการใช้จ่ายงบประมาณ ควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ การประเมินผลการดำเนินงานการบริหารงบประมาณ 7 ด้าน ได้แก่

1. การจัดทำและเสนอของงบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้จ่ายเงิน
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

อัจฉรา จงดี (2560 : 22) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการกระจายอำนาจภารกิจของการจัดการ ด้านการเงินของสถานศึกษาเพื่อแสดงรายรับรายจ่ายของโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดว่าจะทำในระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเงินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายของแต่ละโครงการว่าจะต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนเท่าใด เพื่อให้การวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกิจการ

เซอร์วูด (Sherwood. 1964 : 18) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการแสดงออกมาในรูปตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่งแผนนี้จะรวมถึงการประมาณการงบประมาณ กิจกรรม โครงการ และค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน

วิลดาฟสกี (Wildavsky. 1964 : 4) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นเรื่องของการเงินที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร และอำนาจให้แก่กลุ่มบุคคลต่าง ๆ การบริหารงบประมาณจึงเป็นหัวใจของกระบวนการทางการศึกษา

ลินซ์ (Lynch. 1979 : 3) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการจัดทำขึ้น เพื่อโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น มีการประมาณทรัพยากรที่มีค่าและต้องการที่จะนำมาใช้ และมีการเปรียบเทียบการกระทำในอดีตและความต้องการที่จะทำในอนาคต

สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการทำแผนประมาณการการใช้จ่ายเงินงบประมาณ โดยกระจายอำนาจภารกิจของการจัดการผ่านโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานแต่ละโครงการ สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ บรรลุตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสามารถตรวจสอบได้

การบริหารงานบุคคล

โสภณ เกียรติคุณ (2555 : 18) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล เป็นภารกิจของผู้บริหารในการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ดำเนินกิจกรรมที่มุ่งเกี่ยวกับบุคลากร ตั้งแต่การสรรหา การวางแผนอัตรากำลังคน คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ได้เหมาะสม และเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน บรรจุ บำรุงรักษา เพื่อให้ปัจจัยด้านบุคคลขององค์กรเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงสุด มีความเหมาะสมเข้ามาทำงานในหน่วยงาน และขณะปฏิบัติงานก็ได้มีการดำเนินงานในการจัดทำประวัติการพัฒนา และการธำรงรักษาบุคคล เพื่อให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้เต็มความสามารถ มีขวัญและกำลังใจเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน มีการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556 : 74 - 75) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานบุคคล ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลัง
2. การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา
3. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
4. การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. การดำเนินการเกี่ยวกับการขึ้นเงินเดือน
6. การลาทุกประเภท
7. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
8. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
9. การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
10. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
11. การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
12. การออกจากราชการ
13. การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
14. การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
15. การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
16. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
17. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

18. การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

19. การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

20. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยงานนั้น

ยุทธนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2557 : 15) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการในการจัดการเกี่ยวกับบุคคล ตั้งแต่การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหาบุคคล การแต่งตั้ง การบรรจุ การมอบหมายงาน การพัฒนา การให้ หลักประกัน การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การประเมินผล การปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่ง การโอนย้าย การรักษาวินัย การลงโทษ การเพิ่มพูนความรู้ เพื่อให้ได้ผลจากการปฏิบัติงานของบุคคล ต่อองค์การมากที่สุด โดยดำเนินการอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบจรรยาบรรณและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

กิ่งไผ่ แสงแก่นสาร (2558 : 59) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการดำเนินงาน โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การสรรหาคัดเลือก การใช้ประโยชน์ การพัฒนา และการบำรุงรักษา เพื่อให้ได้คนที่มีความสามารถเหมาะสมกับความต้องการองค์การ เพื่อให้การดำเนินการกิจขององค์การได้เป็นไปตามที่กำหนดไว้

ประยงค์ แดงบุสดี (2558 : 11 - 12) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล เป็นวิธีการในการจัดการ หรือกระบวนการเกี่ยวกับการสรรหาบุคคล การพัฒนาบุคลากรเดิมให้มีความรู้ความสามารถตามความเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

สุปราณี นาคหัวเพชร (2558 : 13) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคคลนับตั้งแต่การวางแผน การสรรหา การใช้ การพัฒนา ตลอดจนการดูแลรักษาไว้ เพื่อให้บุคคลมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพียงพอสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์การ

บีช (Beach. 1980 : 65 - 66) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล เป็นการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายและ โครงการเกี่ยวกับบุคคล การคัดเลือกบุคลากรฝึกอบรม การกำหนดสิ่งตอบแทนต่าง ๆ การเสริมสร้างแรงจูงใจการปฏิบัติงาน การสร้างภาวะผู้นำ ตลอดจนการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานในองค์การหรือหน่วยงาน

ลูเนนเบิร์ก และอัลตัน (Lunenburg and Allan. 2000 : 517) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการสรรหาบุคลากร เริ่มตั้งแต่ด้านการวางแผน การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรมและพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดสวัสดิการ และผลประโยชน์ที่เกี่ยว

การรักษาระเบียบวินัย การลาออกจากราชการ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานในองค์กร ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลากรตั้งแต่การวางแผน การสรรหาอัตรากำลัง และงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจและพัฒนาศักยภาพของบุคคลากร และเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การบริหารทั่วไป

สมพงษ์ เปรมปิยศรี (2555 : 19) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป เป็นการจัดการระบบงานในสถานศึกษาที่สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดไว้โดยมีความสำคัญต่อสถานศึกษาในการสนับสนุนส่งเสริมให้บริการแก่หน่วยงานต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินงานจนเกิดสำเร็จในกรอบภาระงานของตน

วิลาวัลย์ ศรีนุศกร (2556 : 27) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป เป็นงานที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานตามจุดหมายที่ต้องการของสถานศึกษา การจัดระบบบริหารองค์กร การให้บริการงานอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการด้านการศึกษาทุกรูปแบบ โดยมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556 : 92 - 93) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารทั่วไป ดังนี้

1. การพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบาย และแผน
5. การจัดระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. การดำเนินงานธุรการ
9. การดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม
10. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

11. การรับนักเรียน
12. การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
13. การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
14. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
15. การทัศนศึกษา
16. งานกิจการนักเรียน
17. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
18. การส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
19. งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
20. การรายงานผลการปฏิบัติงาน
21. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
22. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

สุพิศตรา จึงมีผลบุญ (2557 : 45) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป เป็นงานที่ไม่ใช่ภารกิจหน้าที่หลัก แต่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของโรงเรียนในการให้บริการแก่หน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการหรือที่ได้วางไว้

ประทีน จันทรทัตะละ (2560 : 18) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป เป็นการให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงาน และอำนวยความสะดวก ให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ประสพผลสำเร็จในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลของสถานศึกษาให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการ

อัจฉรา จงดี (2560 : 27) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป เป็นการดำเนินงานของสถานศึกษา ในการให้บริการแก่หน่วยต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการงานบริหารทั่วไปในสถานศึกษาจึงเปรียบเสมือนส่วนที่คอยประสานงาน และสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

แคนโดลิ และคณะ (Candoli and et al. 1992 : 7) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเตรียมหรือการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทั้งให้บริการต่าง ๆ แก่ระบบสถานศึกษา

บราวน์ (Brown. 1993 : 243) กล่าวว่า การบริหารทั่วไปเป็นการบริหารหน่วยงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายหรือตามที่ต้องการงานบริหารทั่วไป

ในสถานศึกษาจึงเปรียบเสมือนส่วนที่คอยประสานงาน หรือคอยสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดด้วยความราบรื่น

สรุปได้ว่า การบริหารทั่วไป เป็นการดำเนินงานที่เน้นไปทางด้านส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานและให้บริการแก่หน่วยงานภายในของสถานศึกษา โดยให้บริการด้านการศึกษา ทุกรูปแบบ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นตัวประสานที่ทำให้ การจัดการเรียนการสอนและงานต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างสะดวกราบรื่น บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

นโยบายการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 8) ได้กำหนดนโยบาย ینگบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง โดยเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลัก และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ และพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่
2. ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพด้วยการปรับหลักสูตรการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม พัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
3. ด้านการส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลาย และพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ด้าน โอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียม การเข้าถึงบริการทางการศึกษา เพิ่ม โอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
5. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต
6. ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จากนโยบายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ต้องนำความเปลี่ยนแปลงสร้างสรรค์มาสู่สถานศึกษา นำความรู้ นวัตกรรม และวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ มีความเป็นผู้นำ สามารถสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ใช้ทักษะการบริหารเพื่อนำพาบุคลากรในสถานศึกษาพัฒนา ผู้เรียน ให้มีความรู้ และทักษะให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเครือข่ายที่ดี ต้องสามารถนำคนในชุมชนมามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยเฉพาะคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น และพัฒนาได้ตรงตามความต้องการของชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

ออสโตรว์ (Ostrow. 2002 : 4355 - A) ได้ศึกษา ผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการประสบความสำเร็จของการศึกษาเล่าเรียนที่เป็นบุตรหลานของผู้อพยพชาว ซาลวาเดอร์ และชาวกัวเตมาลา พบว่า ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับ โรงเรียนที่สุด เคยทุกข์ยากมากที่สุดจากภัยสงคราม กลางเมืองในประเทศของตน มีครอบครัวขยายขนาดเล็กในเขตสงคราม ได้รับแรงจูงใจให้หนีออกจากประเทศน้อยกว่าตอนที่เข้าสหรัฐ อายุยังน้อยได้รับการศึกษาน้อยและพูดภาษาอังกฤษได้น้อย ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายคือ ควรจัดหาสารสนเทศให้ผู้ปกครองของ โรงเรียนเกี่ยวกับประวัติที่เป็นเอกภาพของผู้อพยพ โรงเรียนควรให้ผู้ปกครองว่าโรงเรียนคาดหวังอะไรจากอพยพ และประโยชน์อะไรบ้างที่จะได้จากการมีส่วนร่วมจะตกเป็นของบุตรหลานของผู้อพยพ ผู้ปกครองที่พูดภาษาได้น้อยจะได้ประโยชน์จากชั้นเรียนที่สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองและมีบริหารแก่ผู้พูดสองภาษามากขึ้น โปรแกรมที่เชื่อมโยงผู้ปกครองที่พูดภาษาอังกฤษได้น้อย เข้ากับผู้ปกครองที่พูดได้สองภาษาจะเพิ่มการมีส่วนร่วมมากขึ้น และจะจัดหาบริหารที่ต้องการให้ได้มากขึ้น โดยไม่ต้องให้การให้ได้มากขึ้นโดยไม่ต้องอาศัยบุคลากรของโรงเรียน

บราวส และ แบช (Brouse and Basch. 2004 : 10 - 20) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ ด้านทรัพยากร การปฏิบัติงาน และผลการดำเนินงาน ในเขตการศึกษาซูเปอร์แบน พบว่า 1) ปัจจัยด้านสถานศึกษา ของคณะกรรมการการศึกษาขนาดโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงาน 2) ปัจจัยด้านทรัพยากรของคณะกรรมการศึกษา ปัจจัยด้านสถานภาพ ขนาดโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน 3) ปัจจัย

ด้านการปฏิบัติงานคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน และ 4) ปัจจัยด้านทรัพยากรและการปฏิบัติงานคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน

ไพโรเจอร์ (Pryor. 2005 : 193 - 203) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การระดมกำลังการมีส่วนร่วมของชุมชนสังคมเมืองสำหรับการจัดการเรียนการสอนในชนบท กรณีศึกษาประเทศกานา พบว่าการมีส่วนร่วมในชุมชนเกิดจากความต้องการของชุมชน โรงเรียนควรที่จะกระตุ้นหรือรื้อฟื้นในการพยายาม สร้างความร่วมมือมากกว่าการหวังพึ่งให้ชุมชนเข้ามาช่วยพัฒนา โรงเรียน

งานวิจัยในประเทศ

สถิต เชาวดี (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ประเมิน ทองพ่อง (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ จำแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นบุคคลภายในและบุคคลภายนอก โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธีรภัทร ศรีบุญเรือง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิ

การศึกษา โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา จำแนกตามประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประกาย ภูมั่ง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า 1) ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในงาน 4 งาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริการสถานศึกษาของคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิชณา เพชรนำชม (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า 1) ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย 2) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาทั้ง โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัชระ ตราดธารทิพย์, วิสิฐฐ์ กิจปรีชา และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษাত্রาด พบว่า 1) ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษাত্রาด โดยรวมและรายด้าน ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษাত্রาด จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน

ไม่แตกต่างกัน 3) จำแนกตามประสบการณ์การบริหาร พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารน้อยและผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารมากมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน และ 4) จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ปัญญา ธิมาชัย (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก 2) ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ 3) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามสภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รุ่งฤดี แคล้วคลาด (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2) สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยรวม จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษาและขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และ 4) ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพและวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุขตา แดงสุวรรณ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัจฉรา จงดี (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า 1) บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประเภทการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษานั้น มีความสำคัญต่อสถานศึกษา การปฏิบัติงานในบทบาทหน้าของผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารและการมีส่วนร่วม ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เนื่องจากการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละที่มีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง ทั้ง 4 ด้าน การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เข้าสู่กระบวนการบริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องศึกษาและนำไปใช้ในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี